

FORSÅVASSDRAGET- 2024

videoovervåking

Bestand & Beskatning

Robin
Somerset
06.12.2024

Forsåvassdragets Elveierlag SA

Narvik kommune- Nordland

**2024 Ble en dårlig sesong. Totalt innsig lavt. Noe økning fra 2023.
Fortsatt lav beskatning av laks. Gytebestandsmål *ikke* oppnådd.**

FORORD

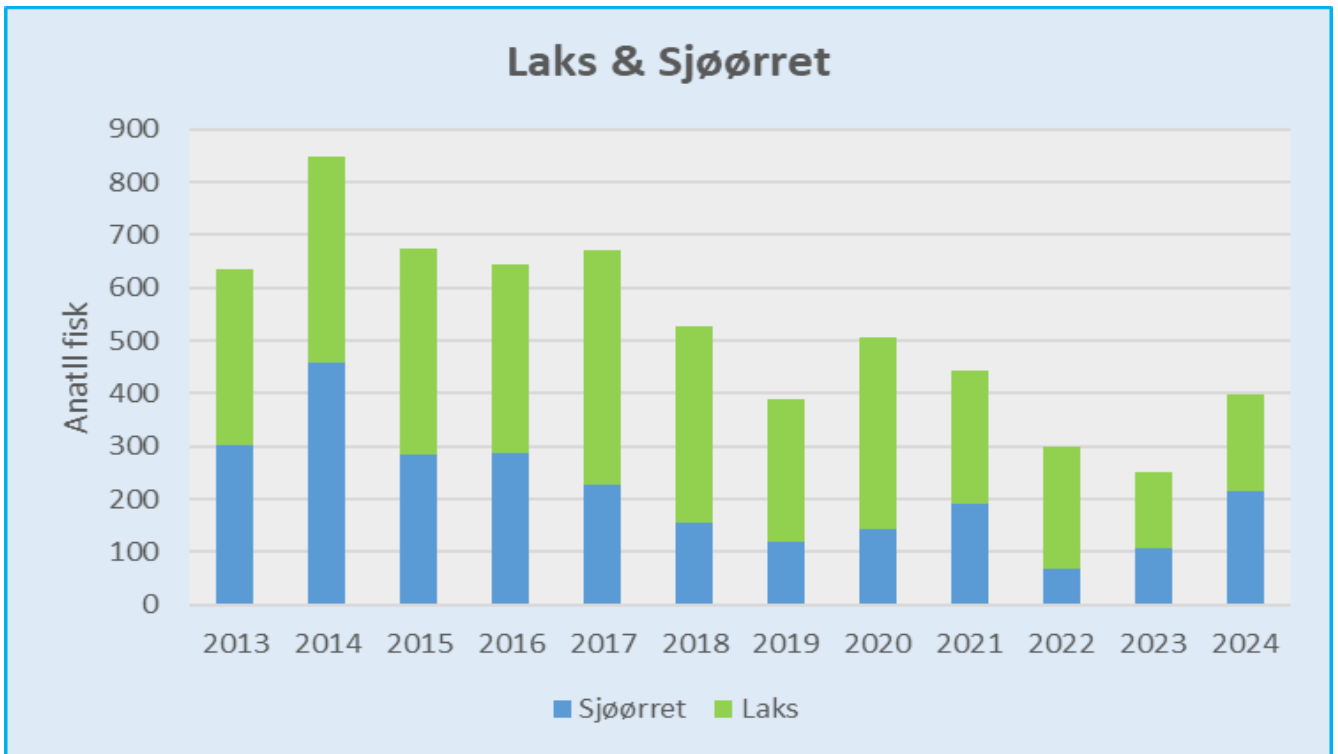
Videoovervåkingen ble i 2024 finansiert av Statsforvalteren i Nordland og Forsåvassdragets Elveeierlag SA.

Innhold

FORORD	1
FORSÅVASSDRAGETS ELVEEIERLAG SA	2
OPPGANG LAKSETRAPP	2
FISKET & FANGST	3
LAKS	4
SJØØRRET	6
SMOLT PREDASJON	6
LUS	8
OPPDRETSLAKS	8
PUKKELLAKS	8
GYTEBESTANDSMÅL	8

FORSÅVASSDRAGETS ELVEIERLAG SA

Forsåfossen laksetrapp ble åpnet 28. mai og stengt 15. november 2024. Registrering av oppgangen forløp uten avbrudd eller problemer. Til tross for en meget varm sommer holdt vannføring i elva seg normal og vannføringen i laksetrappa var tilstrekkelig.

Figur 1. viser den totale bestanden av laks og sjørret registrert i Forsåfossen laksetrapp for årene 2013-2024

OPPGANG LAKSETRAPP

Tabell 1- oppgang i Forsåfossen laksetrapp fordelt på måned, art og størrelse. All fisk er registrert med kontinuerlig videoovervåking.

	Juni	Juli	August	September	Oktober
<65cm	6	41	57	10	3
65-90cm	7	18	25	2	1
>90cm	0	0	2	0	0
Sum laks	13	59	84	12	4
Sjørret	2	70	84	36	24
Sum	15	129	168	48	28

Tabell 2- total oppgang.

	Antall fisk
<65cm	117
65-90cm	53
>90cm	2
Antall laks	172
Sjørret	216
Totalt antall	388

Total oppgang i Forsåfossen fisketrapp var **388** fisk, derav **172** laks og **216** sjørret.

Fastsettelse av fisken lengde er gjort med måling av fiskens lengde på videoskjermen og multiplisert med en faktor utfra kameraets synsbredde. Dette viser seg å gi tilfredsstillende mål på fiskens lengde. Største registrerte laks var i år 95 cm lang, mens største sjørret var 65 cm lang. Lav oppgang av fisk i alle sesongens måneder bortsett fra august måned hvor det gikk opp normalt med laks.

FISKET & FANGST

For sesongen 2024 ble fiskereglene vedtatt for sesongen 2023 i hovedsak opprettholdt. Dette inkluderer døgnkvote på 1 laks, sesongkvote på 3 laks og 5 sjørret. Formålet var å fortsatt ha en lav beskatning slik at gytebestandsmålet i størst mulig grad skulle oppnås. **Fiskesesongen varte fra 15-06 til 21-07. sesongen ble avsluttet 21 juli, dette på grunn svært lavt innsig og oppgang av laks.** Ved evaluering 18 juli var oppnådd gytebestandsmål kun 20%. Dette var unormalt lavt, og vi tok umiddelbart konsekvens av det og stengte hele den lakseførende strekning for fisket etter laks. Fiske etter innlandsfisk og sjørret ble holdt åpent som normalt i innsjøene. Elvene ble stengt for all fiske.

All laks over 65 cm var fredet hele sesongen.

Beskatningen av laks ble også i 2024 lav, og med god gjenutsettings prosent.

Tabell 3. Viser antall solgte fiskekort, antall innleverte fiskekort.

Korttype	Solgt	Innlevert	% innlevert
Døgn	29	21	72
Sesong	31	24	77
Uke	3	3	100
Totalt	63	47	75

Tabell 4. Viser antall kg innrapportert avlivet og gjenutsatt laks samt prosent gjenutsatt laks. **Fangstrapportering 75%.**

	Avlivet laks/kg	Gjenutsatt laks/kg	% Gjenutsatt
Over laksetrapp	2	6	75
Under laksetrapp	14	19	57
Sum vassdrag	18 kg	25 kg	58

Tabell 5. Viser beskatning av laks av totalt innsig og av oppgangen i laksetrappa. Totalt innsig er oppgang + innrapportert fangst nedenfor laksetrappa. Beskatningen vises både i antall % fisk. **Fangstrapportering 75 %**

	Antall	Avlivet	Beskatning/ antall
Totalt innsig	181	9	5%
Oppgang laksetrapp	172	1	0.6%

LAKS

Det ble historisk sett en dårlig laksesesong, og en oppgang på 172 laks i laksetrappa. Gjennomsnittet for årene 1996-2005 er på **464** laks. Totalt innsig langt under normalen med 181 laks mot **648 laks** som snitt for årene 1996-2005.

Tabell 6. Viser det totale innsiget av laks til vassdraget for de tre beste årene, de tre dårligste årene og de tre siste årene, for perioden 1992-2024. Innsiget beregnes ut fra registrert oppgang i laksetrappa + fangst nedenfor trapp, justert til 100% fangstrapportering.

3 beste år	Innsig antall laks	3 dårligste år	Innsig antall laks	3 siste år	Innsig antall laks
1998	801	2011	189	2021	233
1999	1172	2024	181	2022	142
2000	847	2023	142	2023	181
<i>Gjennomsnitt</i>	940	<i>Gjennomsnitt</i>	170	<i>Gjennomsnitt</i>	185

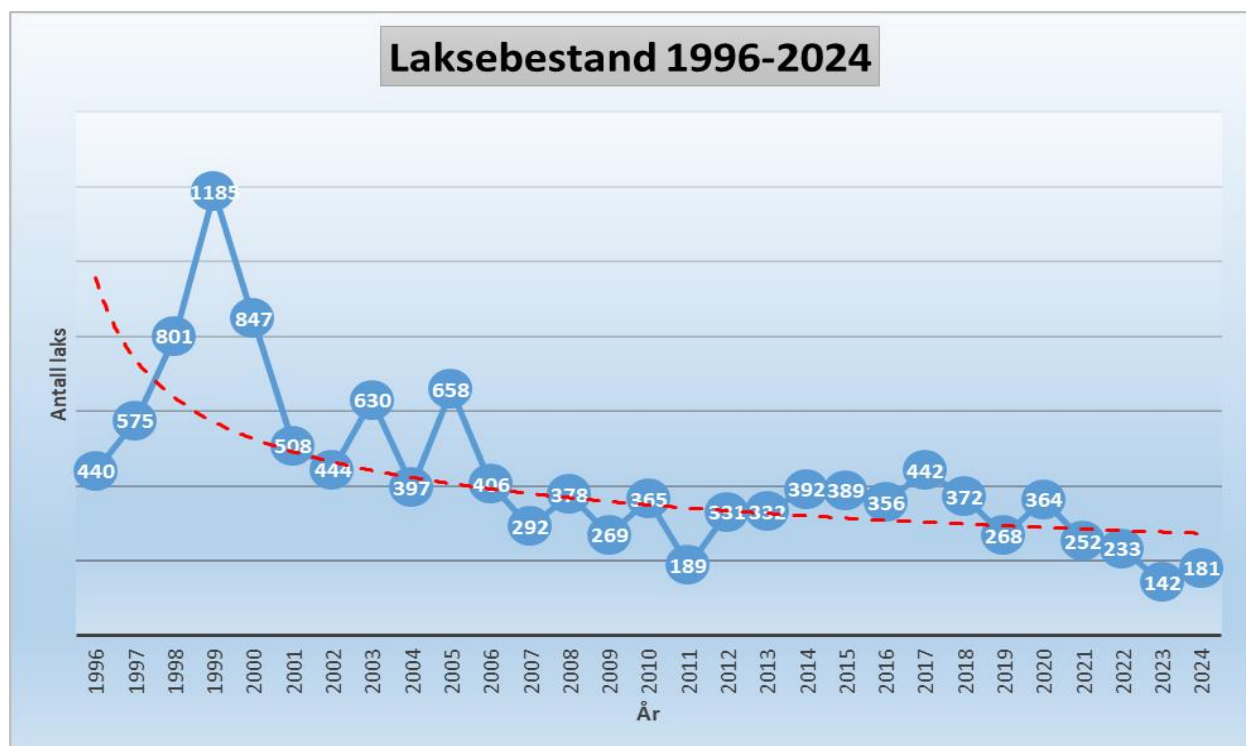
Som tabellene ovenfor viser er laksebestanden i dag langt fra størrelsen den normalt skal ha.

Gytebestanden i vassdraget ble i 2024 ikke oppnådd selv med sterkt reduserte kvoter og fredning av større laks. Potensialet til produksjon av laks i Forsåvassdraget er betydelig høyere enn siste års innsig av laks viser.

Siste toppår for laks i vassdraget var i 2005, det er 20 sesonger siden. I denne perioden var det heller ingen gode eller over middels sesonger. Av de 20 siste sesongene hadde hele 18 av dem ett innsig av laks som var lavere enn den dårligste sesongen i perioden 1996-2005. kun sesongene 2006 og 2017 hadde ett høyere innsig av laks. Denne negative utviklingen var lenge ett lite mysterium. Forsavassdraget var i flere år det beste laksevassdraget i Ofoten regionen.

Høy beskatning eller lavere sjøoverlevelse kunne ikke alene forklare reduksjon. Sammenlignbare vassdrag i regionen viste ikke samme negative utvikling. De kunne vise til flere normale sesonger og enkelte toppår, blant annet i Varpavassdraget og Tjeldelva. Tjeldelva som er nabovassdraget til Forsåvassdraget i Ballangen kommune hadde i 2017 ett toppår med en bestand på ca. 1000 laks, det er over dobbelt så mange som Forsavassdraget hadde samme år.

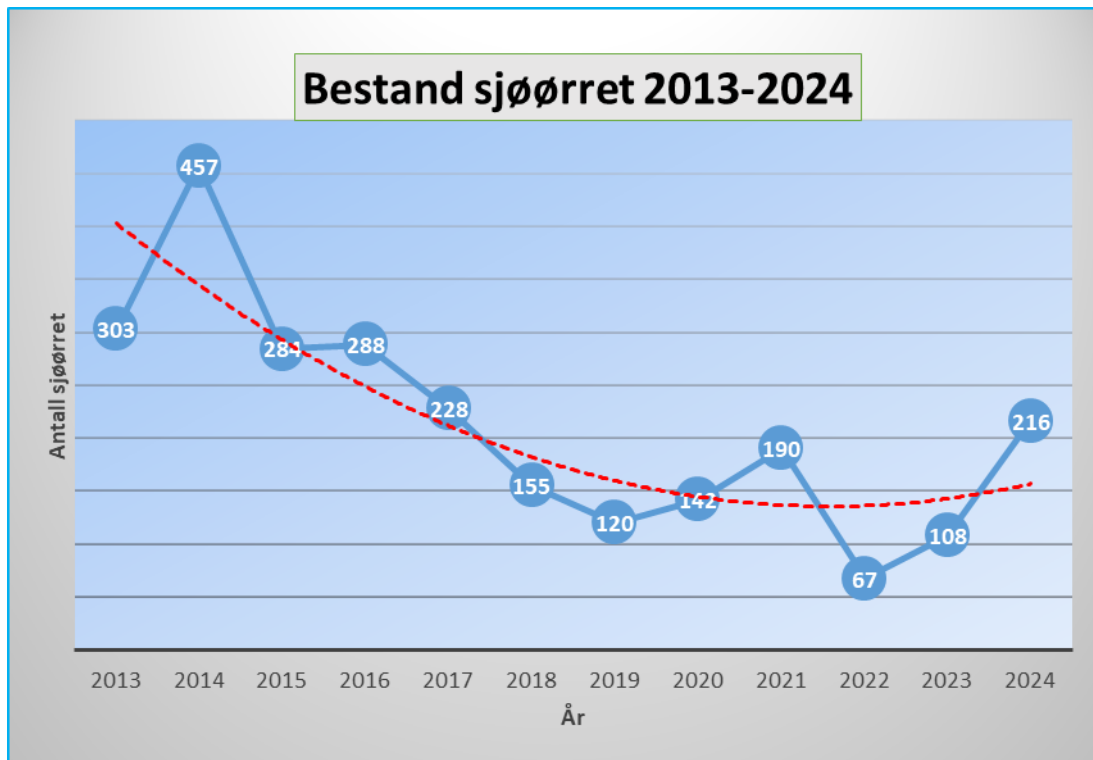
Nedgangen i Forsåvassdraget kan nok best forklares med summen av flere faktorer som alle virker negativt på laksebestanden. Nedgangen fra 2006 frem til 2012 kan trolig i vesentlig grad skyldes nedslamming av gyteområder og dertil redusert produksjon. Slammet på gyteområdene vaskes langsomt ut. Likevel har ikke bestanden økt så mye som vi hadde håpet og trodd den skulle. Predasjon i munningen av Forsåelva har vært observert lenge, men ikke i ett slikt omfang som vi ser i de siste årene. Hvorvidt det er årsaken til lavt innsig av laks er vanskelig å si konkret, men vi mistenker at det kan ha stor betydning for de senere år.

Figur 2. viser total innsig av laks for perioden 1996-2024, med trendlinje. Totalt innsig er fangst nedenfor laksetrapp plus fangst nedenfor laksetrappa. Tallene er justert til 100% fangstrapportering.

SJØØRRET

Økning i bestanden av sjøørret! Det ble registrert 216 sjøørret, som er det høyeste antallet siden 2017. Dette er en dobling fra sesongen 2023. både gytemodent og umodent antall sjøørret økte. Sjøørret over 40 cm registrerer vi som gytemoden ørret. Antall sjøørret over 40 cm var 95 stykk, en økning på om lag 90% fra fjoråret.

Figur 3. viser antall sjøørret registrert på videotelling i Fisketrappa for årene 2013-2024, med trendlinje.

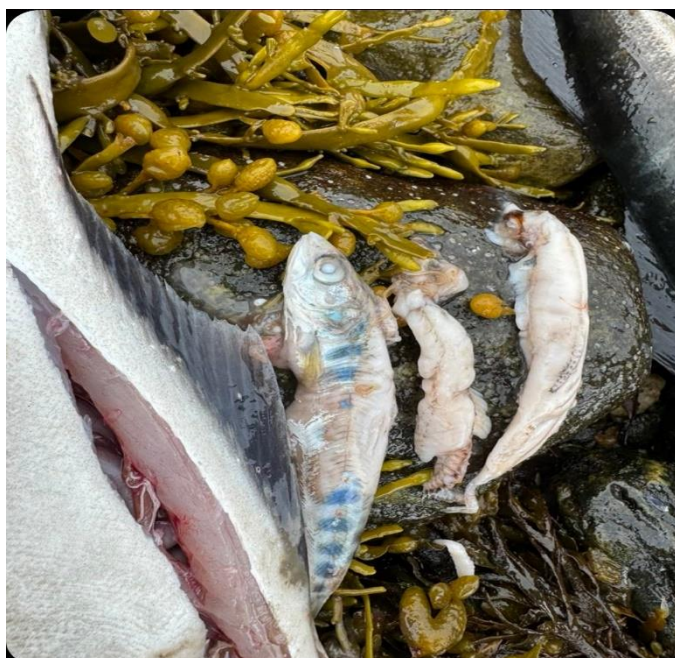
SMOLT PREDASJON

Utløp og munningsområdet fra Forsåelva og ut i fjorden er svært kort og hvor det raskt blir dypt hav, og flo sjø går helt opp til Forsåfossen og laksetrappa. Om våren og for-sommeren i tiden hvor smolten vandrer ut av vassdraget samler det seg opp store mengder sei og noe torsk i utløpet. Dette er også kjent fra mange andre vassdrag i Norge. Vi har lenge hatt mistanke om at dette forårsaker høy predasjon på utvandrende smolt. Vi har observert dette i flere år hvor sei går og beiter på smolt i munningen. Stimer med smolt har blitt jaget opp på land og større flak med sei følger etter stimer med smolt fra munningen og utover havet i aggressivt tempo. Visuelt på overflaten vises seiens predasjon på smolt med en adferd som er ganske lik predasjon på sildunger og små makrell.

Forsøket fra 2017 ble videreført i årene etter. I juni 2024 ble det fisket opp om lag 80 sei på noen timer innsats. Til sammen 15 smolt ble registrert i magesekkene. Det ble visuelt observert betydelig predasjon av smolt. Mengde sei i munningen var svært høyt, trolig flere 1000, dette gjorde registreringen ved fiske svært vanskelig. Det er all grunn til å tro at predasjon av smolt var høy også i 2024.

Bildet viser 8 seier fisket i munningen av Forsåelva, 12 juni 2018. Disse 8 hadde til sammen spist 10 smolt.

Bildet viser sei med 3 smolt i magesekken, fra predasjons fisket 2024

LUS

Det ble observert til dels svært mye lus på laks og sjørøret denne sesongen. Spesielt førstegangs vandrende sjørøret hadde mye lus.

OPPDRETTSLAKS

Det ble ikke gjennomført overvåkingsfiske på gyteplassene høsten 2024, dette grunnet flom vannføring i hele oktober. Ingen sikre oppdrettslakser ble registrert i laksetrappa. Det ble i midlertidig observert ett ikke ubetydelig antall oppdrettslaks i munningen utover september og oktober, i størrelsesklasse 2-4kg. Dette var høyst sannsynlig umoden fisk fra en nylig eller relativt nylig rømming.

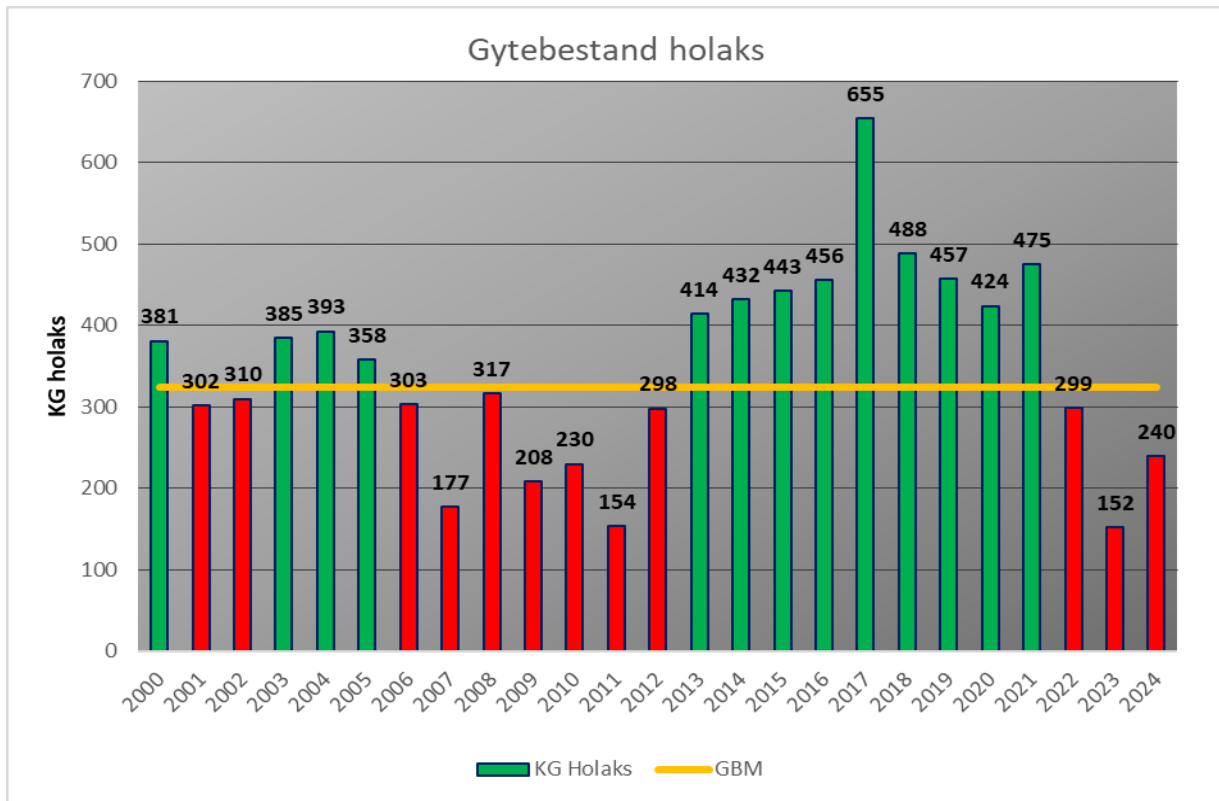
PUKHELLAKS

Ingen pukkellaks ble fanget eller observert

GYTEBESTANDSMÅL

Gytebestandsmålet for Forsåvassdraget er 324kg holaks. Beregnet gytebestand er basert på registrert laks på video og fangstdata. Våre tall viser en gytebestand på **240 kg holaks**. Måloppnåelse **74 %**. Gytebestandsmålet er dermed **ikke** oppnådd for sesongen 2024.

Gytebestanden av holaks på 240 kg må anses som maksimal bestand. Faktorer som predasjon fra mink og oter samt ulovlig fiske og feil fangstrapportering kommer som fratrukk på gytebestanden. Det er derfor fordelaktig å ha en beregnet gytebestand som er større en gytebestandsmålet. For å redusere feilkildene noe er fangst- rapporteringen justert til 100% i beregningen av gytebestanden.

Figur 4. viser gytebestand for årene 2000-2024. Tallene er beregnet fra oppgang i laksetrappa fratrukket fangst over trapp, justert til 100% fangstrapportering. Tallene må anses som maksimal gytebestand.

For 2024 sesongen var innsiget av laks 28% av gjennomsnittet for perioden 1996-2005.

Forsåvassdragets elveeierlag vil i årene som kommer fortsette å ha ett sterkt fokus på beskatning av laks i kombinasjon med ivaretagelse av allmennhetens interesse for rekreasjon og sportsfiske i vassdraget.

Prosjektansvarlig

Robin Sommerset

Styremedlem